BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 12 ARALIK 1985 SAYI:290

Kitleleri Çetin Sınavlar Bekliyor

ALTERNATİFİ bulunmadığını sık sık hatırlatan Özal'ın, enflasyon üzerine son spekülasyonu, hükümetinin sıfırı hepten tükettiğinin itirafından başka bir şeye yorulamaz. 1984'teki yüksek enflasyon için Özal, kendinden önceki hükümeti, onun sıkı para politikasına riayet etmeyen icraatını sorumlu tutmuştu. Oysa bu, düpedüz demagoji idi. Çünkü dilinden düşürmediği sıkı para politikası sadece lâftaydı. Banknot matbaası eskiden olduğu gibi 1984'te de tam istim çalışmaya devam etmişti.

Enflasyon 1985'te de tırmanmaya devam edip 1984'ü geride bırakacak bir seviyeyi tutturunca, Özal'ın hâlâ daha kendinden önceki hükümeti sorumlu tutmaya devam etmesine akıl fukarası Evren ve cuntacı generaller dahi gülerdi. Özal da tüm hokkabazlık maharetini kullanıp, el çabukluğu marifet, süregiden yüksek enflasyonu DÇM'lerin sırtına yıkıverdi. Böylece aynı taşla ikinci bir kuş da vurmayı, kendisine alternatif aranışları içindeki bir bölüm burjuvazinin elinden tutmaya çalıştıkları DYP'yi, "ba'sü badel mevt" peşindeki Demirel'i harcamayı hesaplıyor.

Ancak yüksek enflasyona DÇM bahanesi öylesine sudan, öylesine kaba bir yakıştırma ki, Özal'a müzahir pekçok kimseyi dahi tatmin etmedi. N.Ilıcak rakam rakam 1985'in ilk 9 ayında piyasadaki para hacminin % 50'nin üstünde arttığını yazdı. Vural Arıkan ise "hükümet zırvalıyor" diyerek Özal'ı tahkir etti. Ama hemen belirtelim, bütün bunlar Özal'a vız gelecektir. Enflasyona gerekçe bulmada DÇM tutmadıysa başka bahane mi yok? Bu hokkabazlık "melekesi"ne sahip Özal'ın, işi Düyün-u Umumiye'ye, hatta Osmanlı Darphanesinin bir zamanlar başvurduğu "zuyuf akçe" basımına kadar götürmesi hiç de şaşılası olmaz.

Aslında Özal'ın kabahati yok! Çünkü para basmak *ZORUNDA*. Aksi halde çoktan tökezleyip giderdi. Bir hükümet, sıkı para politikası izleyeceğim diye istediği kadar yatırımları durdursun, istediği kadar cari harcamaları kıssın, yine de "devranı döndürmek" zorundadır. Bunun için asgarisinden de olsa paraya ihtiyacı vardır.

Bilinir, hükümetlerin başlıca para kaynağı *VERGİDİR*. Oysa verginin gayri safi milli hasılaya (GSMH) oranı Türkiye'de devamlı düşmekte. Bu düşüş 12 Eylül darbesinden sonra, özellikle de son iki yılda daha hız kazandı. Verginin GSMH'ya oranının düşmesinin başlıca iki nedeni var. Birincisi, vergi kaçakçılığı. Tümüyle özel sektörden kaynaklanıyor. İkincisi ise, vergi sistemindeki adaletsizlikler. Örneğin, gelir vergisindeki artan oranların yetersizliği, kurumlar vergisinin son derece düşük olması, KDV'nin ise belirli bir gelir seviyesinin üstündekiler için vergi anlamı taşımaması. Bu şartlarda toplam verginin GSMH'ya oranının düşmesinin getirdiği sonuç açık: Yüksek gelir sahiplerinin ödedikleri verginin devamlı azalması.

O halde denecek ki, Özal hem vergi kaçakçılığını daha sıkı takip etsin, hem de yüksek gelirlilerden daha çok vergi kesilmesini sağlayacak yeni bir vergi sistemi getirsin.

İşte bu olmaz! Çünkü Özal'ın başbakanlık koltuğunda oturuyor olmasının başlıca hikmeti, devletin imkanlarını, yüksek gelir sahiplerinin daha çok hizmetine sokarak, onların talanlarının devamına yardımcı olmaktır. Hele burjuvazi, değil yatırım için, mevcut kapasitenin kullanımında dahi kaynak kıtlığından bunca "şekvacı" iken, yüksek gelir sahiplerinden kesilen vergiyi artırmak, istese bile Özal'ın harcı olamaz.

Düşen vergi oranının, eskiden sıkça başvurulduğu gi-

bi sabit gelirlilerden telafi etmenin de imkânı kalmadı. Çünkü "sabit" gelirli kalmadı. Cunta sayesinde nüfusun % 90'ını oluşturan işçilerden, emekçi köylülerden, küçük ve orta memurlardan, esnaf ve zanaatkârların ağırlıklı bölümünden halen kesilmekte olan vergiyi artırmanın "mümkünatı" yok.

O zaman devlet çarkını döndürmek için Özal'a tek bir çare kalıyor: Banknot matbaasının harıl harıl çalışması! Basılan banknotların büyük çoğunluğu dönüp dolaşıp, nüfusun % 10'unu oluşturan mutlu azınlığın cebine girince ve bu kesim de misli görülmedik bir arsızlıkla mala hücum edince enflasyonun % 50'nin altına düşmesi elbette mucize olur.

Böyle olunca burjuvazi, hiç değilse onun önemli bir bölümü alternatifi olmadığı şantajına kulak asmayıp Özal'a alternatif bulmanın yoluna bakıyor. İşte yasaklı Demirel'in "Hiç kimse beni milletimi düşünmekten menedemez" diye babalanmasına ve deli dana misali ortalığa düşmesine müsaade ve müsamaha edilmesinin hikmeti burada.

Demirel "alternatif" mi? Ya da Demirel'in "alternatifliği" nesinde?

Aslında bu noktada Özal haklı. Çünkü, Demirel'in Özal'ınkine alternatif denecek mertebede farklı bir ekonomi politikası yok. Demirel Özal'ın çeşitli uygulamalarını eleştiriyor. Ama bunların hepsi detay. Şu, şu, şu güçlüklerin nasıl üstesinden gelineceği sorulduğunda, hep eski günleri hatırlatıyor. Sanki Türkiye onun zamanında "âbad"mış da, "âbad" eden oymuş da, kendisinden sonra berbat olmuş gibi. Üstelik de "dün dündür, bugün, bugün!" huyunun bir tezahürü olsa gerek, devamlı demagoji yapıyor, yetmezse düpedüz yalan söylüyor. Örneğin, enflasyonun 1977'nin ikinci yarısından başlayarak üç haneli rakamlara doğru fırlamasının ve bütün bir 1980 yılı boyunca % 100'ün üzerinde seyretmesinin hemen tek sorumlusu kendisi olduğu halde, kendi döneminde enflasyonun düşük olduğunu iddia edebiliyor.

Aslında Özal'a alternatif bir ekonomi politikasıgetirememekte Demirel de "haklı"!.. Çünkü Özal da Demirel de aynı sınıf çıkarlarının handiyse birbirinin kopyası temsilcileri. Özal yüksek gelirlilerden kesilen vergiyi artırmıyor da Demirel mi artıracak? Zaten böyle bir iddiası da yok. Pekâlâ, ekonomi nasıl buhrandan çıkacak? Özal'ınkinden farkeden önerileri ne? "Büyüyen Türkiye" için nasıl kaynak yaratacak? Demirel bunların hiçbirini konuşmuyor. Konuşamaz, çünkü Özal'a alternatif bir diyeceği yok. Örneğin "şunlar, şunlar yapılırsa iç tasarruf artar, böylece yatırım fonları yükselir; buna ilaveten şu gibi tedbirler alınırsa Türkiye'ye yabancı sermaye akar, ihracat ithalatı yakalar, turizm gelirleri milyarlık dolar mertebesine yükselir, elverişli faiz ve ana para ödemeli dış krediler bulunur ve böylece yıllık yüzde bilmem kaç büyüme hızına erişilir" diyemiyor. Demesi de mümkün değil. Çünkü bunların bir bölümü, Türkiye ekonomisinin yapısallaşmış bunalımında boş birer temenni olmaktan ileri gitmezler, diğer bölümü ise Demirel'in savunduğu, sözcülüğünü yaptığı sınıfsal çıkarlarla hiç mi hiç bağdaşmaz.

Ama gene de, çapsız ve hödük Türk burjuvazisi için Demirel "Abdurrahman Çelebi"dir. Çünkü Özal'ın gidici olduğu anlaşılmaktadır. Problem de bu noktadan kaynaklanmaktadır. Özal gidince ortaya çıkan boşluğu, maazallah sosyal demokratlar doldurursa!

Sosyal demokratların ekonomik programı, burjuvaziyi böylesine ürkütecek ölçüde radikal mi, yani Özal'ınkinden çok mu farklı bir alternatif?

Sosyal demokratların, somutlarsak SHP'nin derli toplu bir ekonomik programları, köşelenmiş bir ekonomik politikaları olmadığı biliniyor. Ama burjuvazi bu partiyi sadece ekonomik görüşlerine bakarak değerlendirmiyor. Meselenin bir de sosyal ve siyasi yanları var. Örneğin SHP grev ve toplu sözleşme kanununu değiştireceğini ve kaybedilmiş hakları yeniden tesis edeceğini söylüyor. Şimdi onca yıldır "ağladıktan" sonra 12 Eylül 1980 sonrasında "gülme" sırası kendisine gelen bir H.Narin, yeniden ağlama sırasının kendilerine geleceğinden ürkmez de ne yapar? Kısacası, en mülayiminden de olsa –ve dahi Evren'in ve generallerin sultası altında vaadlerini yerine getirmesi pek mümkün görülmese de– sosyal demokrat bir hükümet, demokratlıktan nasipsiz, hoyrat Türk burjuvazisinin kaldırabileceği bir "alternatif" değildir.

Böyle olunca da "Özal'a sağda alternatif" arama kaygusuyla, siyaset yasaklısı Demirel'in aleni siyaset yapmasına cevaz veriliyor. O da, "şeyhin kerameti kendinden menkul" misali, Türkiye'nin kurtarıcısının kendisi olduğunun nihayet teslim edildiği zehabına kapılıp demokrasi üzerine mangalda kül bırakmıyor. Ve Nazlı Ilıcak da bütün bunlara bakıp:

> "Mevcut tablo, Demirel'in 'yeniden doğuşunu' sergilerken, Türkiye demokrasisindeki olumlu gelişmeleri de ortaya koyuyor. Bir yıl önce Demirel, bu şekilde konuşup, böyle rahat Anadolu yollarına düşemezdi. Değişen Demirel değil, Türkiye'deki demokratik ortamdır." (Tercüman, 29 Ekim 1985)

diye ahkâm kesiyor!

Nazlı hanıma bir diyeceğimiz yok. O kendi demokrasi anlayışı açısından haklı. Çünkü onun demokrasisi, sadece egemen sınıf mensuplarının demokratik haklara sahip olmalarıyla sınırlı. Onun için de demokrat değil, burjuva diktatörlüğünün en açık ve ısrarlı savunucularından birisi.

Ama Türkiye'de tedricen demokrasiye dönülmekte olduğu noktasında N.Ilıcak yalnız de-

ğil. Üstelik böyle bir yanılgı içinde olan azımsanmayacak demokrat ve ilerici var. Ayrıca 12 Eylül dönemiyle ilgili mebzul miktarda yayın yapılması, 12 Mart döneminin bir bakıma teşrih masasına yatırılması, "demokrasi doğrultusunda olumlu gelişmeler" zehabının yaygınlaşmasına yol açıyor. Bu bakımdan Türkiye'de demokratik hak ve özgürlükler kapsamındaki gelişmelere kısaca bir göz atarak "ortamın tedricen demokratlaştığı" yanılgısının üzerine gitmek zorunlu oluyor.

Türkiye'de demokrasi konusunda ne olup ne olmadığını kolayca ve açıkça görebilmenin en kestirme yolu, şu sorulara ikircıksiz cevap vermektir:

●Toplumun en geniş kesimlerinin en acil taleplerinden birisi olan ve özellikle siyasi hükümlü ve tutukluların salıverilmesini hedefleyen "genel af" neden devamlı ertelenmektedir, hatta siyasiler için son derece kısıtlı tutulan "kısmi genel af"fa dahi rejim neden karşı çıkmaktadır?

●Devlet eliyle sistematik bir şekilde uygulanan işkencede neden hiçbir değişiklik olmamaktadır? Neden resmi takibata uğrayan işkence olaylarının sayısı dahi devamlı artmaktadır?

●Siyasi davalardaki idam mahkumiyetlerinin sayısı neden hızla kabarmaktadır?

●Neden sol siyasetler, solcu partiler üzerindeki terörde en ufak bir gerileme olmamakta, neden en sudan bahanelerle tevkifatlar sürdürülmektedir?

●Nasıl olmaktadır da, sınıf sendikacılığı geleneğine sahip çıkanlara asla tahammül edilmemekte, bu gibiler Otomobil-İş örneğinde olduğu gibi binlercesi sorgusuz sualsiz işten atılarak cezalandırılmaktadır?

●Neden Barış Derneği yöneticileri, karar açıklaması geciktirilerek hapiste tutulmaktadırlar? Bu dava tüm dünyadaki barış ve demokrasi güçlerinin böylesine tepkisini çekmişken ve âdetâ Türkiye'deki rejimin demokrasi düşmanlığının sembolü haline gelmişken, nasıl olmaktadır da ikinci bir Barış Derneği davası açılmasına cesaret edilmektedir?

●Neden ABD'nin güdümündeki uluslararası sarı sendika ICFTU'nun dahi sahip çıktığı ve tüm dünyanın masum olduklarından en ufak kuşku duymadıkları DİSK'li sendikacıların yargılanmaları sürüncemede bırakılmaktadır? Yine, nasıl olmaktadır da uluslararası sendikaların tümünün açılmasını ta-

Sol Birlik Partileri Toplantısı

TSİP'in de içinde yer aldığı 6 parti tarafından bundan bir yıl önce oluşturulan Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği, 1985 yılının Kasım ayında üst seviyede delegasyonların katılımıyla bir toplantı yaptı. Geçmiş dönemdeki çalışmaların gözden geçirildiği, dünyadaki ve Türkiye'deki güncel siyasi gelişmelerin değerlendirildiği toplantıda, Cenevre zirvesi öncesinde Sovyetler Birliği ve tüm dünya barış güçlerinin somut barış taleplerinin önemi vurgulandı, Güney Afrika ve Nikaragua halklarıyla dayanışma dile getirildi, Türkiye'deki faşist diktatörlüğe karşı verilmekte olan mücadelenin gelişme perspektifleri gözönünde tutularak acil talepler belirlendi ve bu talepler doğrultusunda önümüzdeki dönemde yürütülecek çalışmalara ilişkin kararlar alındı.

SOL BİRLİK'in oluşturulması sürecinde, çalışmaların olumlu şekilde noktalanması için tek tek partilerin çıkan sorunların çözümünde gösterdikleri iyi niyet ve esnekliğin geçtiğimiz bir yıllık dönemde de varlığını sürdürmesi, SOL BİRLİK'i oluşturan partilerin, onların üyelerinin ve taraftarlarının bu birlikteliğin korunması için gösterdikleri titizlik ve özen, onlar arasında oluşan ve giderek pekişen dostluk ve kardeşlik, sağda ve "sol"da ileri sürülen "dağıldı, dağılacak" kehanetlerine ve SOL BİRLİK'e yöneltilen sözümona "eleştirilere" rağmen, ortak bir yayın organının sürdürülmesinde gösterilen başarı, bütün bunlar SOL BİRLİK'in tarihi misyonunu layıkıyla yerine getirebilmesinin gerekli, ama yeterli olmayan şartlarını oluşturuyor. Cuntanın zorbalığı altında yoksulluğun ve sefaletin kucağına itilen binlerce çalışan insanı bu yönetimin tasallutundan kurtarmak ve onları ulusal ve sosyal kurtuluşları için mücadeleye yönlendirmek şeklinde somutlanan bu misyonun yeterli şartlarını oluşturmak, toplantının sonunda yayınlanan bildiride de belirtildiği gibi ancak "yaşanılan süreci vakit yitirmeksizin etkilemek, demokratik hak ve özgürlükler için mücadele eden yığınları aktif şekilde yönlendirmek, işçi ve emekçi kitlelerin önüne, onların en temel istemlerini kararlılıkla savunan birleşik bir etkin politik güç olarak çıkmak"la mümkün olacaktır. Bu da SOL BİRLİK'in önüne mutlaka başarması gereken yeni görevleri koyuyor.

SOL BİRLİK oluşturulduğunda gazetemizde şöyle yazmıştık:"Hemen daima dağınıklığın ve bölünmüşlüğün yenilgilerini yaşamış halklarımız için yaşatılmaya ve güçlendirilmeye azimli bir SOL BİRLİK en anlamlı yeni yıl hediyesi olacaktır." SOL BİRLİK'in bir yıllık geçmişinin sonuçları, onun halklarımızın beklentilerine cevap verebilecek potansiyeli bağrında taşıdığını kanıtlamıştır. Şimdi görev, onu halklarımızın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin odağı haline getirmek için kolları sıvamaktır.

lep ettikleri DİSK, fiilen ve maddi varlığıyla yok edilebilmiştir?

● Birkaç kendini bilmezin provokasyonları bahane edilerek Kürt halkının misli görülmedik bir baskı ve eziyet altında tutulmasının sebebi nedir? Resmi sıkıyönetimin sürdürüldüğü illerin tamamının, zaten ilan edilmemiş sıkıyönetimin evvelden beri var olduğu Kürdistan'da yer alıyor olmasının anlamı nedir?

● Nasıl olmaktadır da askerliğini yapan solcular ve ilericilerden oluşturulan "sürgün bölükleri"nin, teröristlerle mücadedele bahanesi altında Kürdistan dağlarına sevkedilerek, bu tür kimselerin düpe düz itlaf edilmesi yoluna gidilmektedir?

● Yüksek öğrenim kurumlarındaki gençlik örgütlenmelerinde rejim, niçin kendi getirdiği anti-demokratik yasal mevzuata dahi riayet etmemekte ve bu "yasal" haklarını kullanmak isteyen gençleri ne hakla kolluk kuvvetlerinin zulüm yuvalarında işkenceden geçirmektedir?

Ve ilh... Soruları daha uzatmak mümkün. Ama çok da gerekli değil. Çünkü yukarıdaki sorulara verilecek cevaplar, Türkiye'de demokrasiye doğru en ufak bir gelişme olmadığını en görmek istemeyen gözlere bile sokacak kadar acımasızdır. Hiç kimse kendini kandırmasın ki, 12 Eylül 1980 darbesiyle yönetime gelen *FAŞİZM*, tüm dizginlerini elinde tutarak, Cunta'nın tek başına ülkeyi kasıp kavurduğu dönemde "hukuken" ve fiilen kendini kurumlaştırarak, dahası "demokrasiye dönüş süreci"nde çıkartılan polis kanunu ile, demokrasiye dönüş zehabı içindekilerle alay edercesine kendini daha pekiştirerek bugün de *VARLIĞINI* sürdürmektedir.

Yok, bir kısım siyasi partilerin kurulmasına izin veriliyormuş, yok bu partiler miting yapabiliyorlarmış, yok sol eğilimli bazı periyodikler yayınlanabiliyorlarmış, yok Demirel'le Ecevit K.Evren'i eleştirmeye cüret edebiliyorlarmış; bunların hiçbirisi demokrasi doğrultusunda tedrici değişiklikler olduğunun kanıtı sayılamazlar. Öyle olacak olsaydı, komünizmin ajitasyon ve propagandasına izin verilen, fakat örgütlenmesinin yasak olduğu geçmiş dönem Brezilya'sını, ya da Sodep'in Saraçhane mitinginin, yanında çocuk oyuncağı kaldığı onlarca mitingin ve gösterinin yapıldığı ve yapılabileceği bir Şili'yi demokrasinin cenneti saymak gerekirdi. Oysa ne geçmiş dönem Brezilya'sındaki, ne de günümüz Şili'sindeki rejimin faşistliğini kimse tartışmıyor. Tartışmadığı gibi örneğin bugün Şili'de, tedricen demokrasiye dönülmekte olduğu, ya da dönülebileceği hayalleriyle hiç kimse kendini oyalamıyor.

Kimileri çizdiğimiz tabloyu aşırı karamsar bulabilir. Şüphesiz, faşizme karşı toplumsal muhalefetin burjuva kanadının dahi legal siyaset imkânlarını kullanması, miting ve gösterilerin yapılması, sol eğilimli periyodiklerin yayınlanması, bütün bunlar faşizmin tecrit edilmesi ve demokratik haklar mücadelesinin geliştirilmesi sürecinde olumlu gelişmelerdir ve bu imkânlardan en etkili bir şekilde yararlanmasını bilmek, onları daha da yaygınlaştırıp geliştirmek önemli bir görevdir. Ancak asla gözden kaçırmamamız gereken esas şudur: Demokratik hak ve özgürlükler, bunlara gerçekten ihtiyacı olanların, yani işçilerin, diğer emekçi sınıf ve tabakaların, tüm çalışanlar kitlesinin, faşizmden çıkarı olmayan herkesin, bizzat kendi alınteriyle, bilek gücüyle kazanılabilecektir. Bunun için de yığınların her geçen gün daha yoğun boyutlarda mücadeleye koyulmalarından ve bu mücadelenin *BAHASINI* göğüslemelerinden başka yol yoktur.

Kabul etmemiz gerekir ki, Türkiye'de yığınlar demokratik haklar konusunda çetin sınavlardan geçmiş değillerdir. 12 Eylül 1980 öncesinde var olan kısıtlı özgürlükler yığınlara gümüş tepsi içinde hediye edilmemişlerdir kuşkusuz, ve bu kadarı dahi gene yığınların –dünyadaki demokrasi güçlerinin de dayanışması ve katkısıyla, ama esas olarak Türkiye'deki kitlelerin– direnmeleri ve mücadele etmeleri sonucu kazanılmışlardır. Ama dünyadaki diğer halkların tarihlerinde de görüyoruz, demokratik hak ve özgürlükler, ha deyince, kolay yoldan kazanılmıyor. Bugün pek gıpta edilen "Batı demokrasileri"ndeki demokratik hak ve özgürlükleri elde etmek ve zaman zaman yitirip yeniden kazanmak için az cefa çekmedi emekçi yığınlar, ilk başta da işçiler. Sadece II. Dünya Savaşı öncesindeki ve sırasındaki faşizm kasırgasının, Avrupa ülkeleri işçi sınıfına ve çalışan yığınlara nelere malolduğunu hatırlamak yeter. Unutulmamalı ki, II. Dünya Savaşı sonrasında tüm dünyada faşizme karşı duyulan alabildiğine canlı ve şiddetli hınç ve nefret dahi İberik yarımadasındaki faşist yönetimlerin, daha on yıllar boyu sürecek egemenliklerini sarsamadı. Franko ve Salazar faşizmleri devrilip gittilerse bu sonuca varılmasında başlıca faktör yığınların, özellikle işçilerin ve herşeyden önce komünistlerin uzun yıllar süren cansiperane mücadeleleri, demokratik hak ve özgürlükleri kazanmak için gösterdikleri sabırlı ve sebatlı direniş oldu.

Türkiye işçi sınıfının, çalışan yığınların, tüm demokrasi güçlerinin neyi eksik? Demokratik haklar mücadelesindeki tecrübeleri mi? İşte meydan. Yığınlar suskun kaldıkça faşizm yumuşamıyor, aksine kurumlaşıp iyice tepemize çörekleniyor. Demokratik hak ve özgürlükleri hakkıyla kazanmak istiyorsak, yığınlar halinde davranmaktan, örgütlü hak elde etme mücadelesine aktif olarak katılmaktan ve bunun bedelini seve seve ödemeye hazır olmaktan başka çare yoktur. ■

Sosyal Demokrasi ve Bilimsel Sosyalizm (X)

Ahmet Kaçmaz

Yazı dizimizin, bir önceki sayıda yer alan bölümünde, kâra ve birikmiş kâr olan sermayeye ilişmeyen, hatta onların varlığını güvence altına alan sosyal demokrat hükümetlerin(*), böyle davranmakla aynı zamanda kapitalist sosyo-ekonomik yapının "ebedileştirilmesine" katkıda bulunduklarını göstermiştik. Yine daha önce görmüştük, İ.Cem böylesinin işçi sınıfının yararına olduğunu iddia ediyordu ve sosyal demokratların, kapitalist ekonominin sürdürülmesini "seçerlerken" bunu bilerek yaptıklarını, çünkü "ekonomiyi güdümlendiren belli başlı tedbirler alındığında" bu seçişin işçilerin lehine olduğunu ileri sürüyordu.

KAPİTALİZMİ "SEÇMEK" MÜMKÜN MÜ?

Yine biliyoruz, bilimsel sosyalizmle, sosyal demokrasi arasındaki tartışmaların en önemlilerinden birisi bu noktada düğümlenir. Sosyal demokratlara göre, sermaye sahibi sınıfların üretim araçları üzerindeki mülkiyetinin güvence altına alınmasını "seçmek", –ki temelde kapitalist düzenin devamının seçilmiş olmasıyla eş anlamlıdır– işçilerin yararı böylesinde olduğu için pekâlâ mümkündür. Oysa Marksizmin en belli başlı savlarından birisi, sosyo-ekonomik gelişmenin esas çizgisinin insan iradesinden bağımsız olduğudur. Yani buna göre şu veya bu kişi, şu veya bu politika, hatta şu veya bu sınıf sosyo-ekonomik gelişmeyi kendi keyfine göre belirleyemez. İnsan toplumunun gelişmesi belirli bir kanuniyet uyarınca olur. İnsanlar teker teker veya topluca neyi seçmek isterlerse istesinler sosyo-ekonomik gelişmenin kanunları hükmünü yürütür. Kapitalist üretim tarzı bu süreç dahilinde ortaya çıkmıştır ve yine aynı sürecin evrimi sonucu sosyal ilerlemenin kanunlarına tabi olarak, –insan iradesinden bağımsız– tarih sahnesinden kalkacaktır. Bu olguyu Marx'ın kendisi en veciz bir ifadeyle dile getirmiştir:

"Genel hatlarıyla Asyai, kadim, feodal ve çağdaş burjuva üretim tarzlarının, toplumun ekonomik yapısının ilerleyişinde birbirini izleyen aşamalar oldukları söylenebilir. Burjuva üretim ilişkileri sosyal üretim sürecinin son çelişkili biçimidir; bireysel çelişki anlamında değil, bireylerin sosyal yaşama koşullarından doğan çelişki anlamında. Aynı zamanda, burjuva toplumunun bağrında gelişmekte olan üretici güçler bu çelişkiyi ortadan kaldıracak maddi koşulları da yaratır. Ve işte bu nedenle, bu toplum biçimi insan toplumunun tarih-öncesi çağının son dönemleridir." (Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz, K.Marx, F.Engels, Seçme Eserler, Progress Publishers 1969. C. 1.)

Marx bu sözleri ettiğinde yıl 1859'du. Kaldı ki bu sonuca ulaşması çok daha öncelere 1840'lı yılların ortalarına gidiyordu. Kapitalizm, Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da "fire-up" ilerliyordu. Teknoloji geçmiş dönemlerle kıyaslandığında akıllara durgunluk verecek bir hızla gelişiyor, üretici güçlerdeki hızlı gelişme sonucu olağanüstü artan üretim, toplumsal zenginliklerin birikimini –yine geçmişle kıyaslandığında– dev boyutlara ulaştırıyordu. Kısacası, sıradan bir gözlemci için kapitalizmin giderek duraksayacağının, gerileyeceğinin ve tarih sahnesinden silineceğinin hiçbir belirtisi yoktu. İşte Marx –Engels'le birlikte– böylesi bir ortamda burjuva toplumunun son bulacağını öne sürdü. Çünkü o, bu sonucu mevcut gelişmenin içinde görmüş, onun işleyiş mekanizmasının analizinden çıkarmıştı.

Buna göre, kapitalist üretim tarzında üretimin *TOPLUMSALLIĞIYLA*, üretim araçlarının mülkiyetinin *ÖZELLİĞİ* arasındaki esas çelişkinin üretim süreci boyunca gösterdiği gelişme ve sonuçta varacağı çözüm, kapitalizmin tarihi serüvenini de belirleyecektir. Kapitalizmin ilerlemesiyle birlikte üretim, önceki dönemlere kıyasla görülmedik mertebede sosyalleşir. Buna mukabil Marx'ın deyişiyle üretim ilişkilerinin hukuki ifadesinden başka birşey olmayan mülkiyet ilişkile-

---

(*) "İşçi" partisi olarak da nitelenen bu tür partilerin, gelişkin kapitalist ülkelerin Birinci Dünya Savaşı öncesinde İkinci Enternasyonal'i oluşturan işçi kökenli –ve o zamanlar genel olarak Marksizmi benimseyen– sosyal demokrat partileri oldukları gözden kaçırılmamalıdır. Zaten yazı dizimizin sözkonusu bölümünün yer aldığı Kasım 1985 sayımızda, gelişkin ekonomilere sahip olmayan, emperyalizme bağımlı kapitalist ülkelerde, işçi sınıfını peşine takabilecek çap ve güçte bir işçi aristokrasisinin yaratılmasınını imkansızlığı açıklanırken, bu tür ülkelerde "işçi partisi" olarak nitelencbilecek, "Batı" türü sosyal demokrat partilerin maddi-toplumsal temelinin var olmadığına da işaret ediliyordu. Bu bakımdan kapitalist kamp içinde yer alan, metropollere bağımlı ülkelerin sosyal demokrat nitelikteki partileri kural olarak işçi partileri sayılmazlar. Çünkü çoğunlukla ne işçi kökenlidirler, ne işçi sınıfıyla güçlü organik bağları vardır, ne de işçi partisi olmak iddiasındadırlar. Bu kapsam içinde Türkiye'de sosyal demokrasiyi benimsediklerini iddia eden partilerin hiç birisi –CHP'sinden, lâfızda İskandinav sosyal demokratlarını taklit etmeye yeltenen DSP'sine kadar– "işçi partisi" olarak nitelenemezler.

rinde tam tersi istikamette bir gelişme gözlenir: Üretim araçlarının mülkiyeti çok daha az sayıda ailenin elinde birikmeye başlar. Kapitalist üretim tarzında üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin antagonistliği böylece kendini ortaya koyar. Sonuçta üretici güçlerin sosyalleşmesiyle bağdaşmayan ve ona ayak bağı olan özel mülkiyetin (üretim araçları üzerindeki) dağılmasından ve yerini, üretici güçlerin yeniden gelişmesinin önünü açacak olan toplumsal mülkiyete bırakmasından başka çare kalmaz.

Kapitalist üretim tarzının akibeti Marx tarafından bu şekilde belirlendiğinde, konu bir bakıma *TEORİKTİR*. Bir diğer deyişle kapitalist üretim tarzının sosyal pratikte son bulması olgusuyla kanıtlanmış olmaktan uzaktır. Ne ki ilerleyen zaman Mark'a hak verecek ve onun insanlığın gelişimini açıklayan dahiyane bilimsel keşfinin doğruluğunu çok gecikmeden kanıtlayacaktır.

SERMAYE SAHİBİ ÜRETİM MEKANİZMASININ DIŞINA İTİLİYOR

Kapitalizmin tekelcilik öncesi döneminde, sermaye sahibinin, üretimde bir işlevi vardır: Bu dönemde sermaye sahibi, kapitalist üretimin olmazsa olmaz unsurlarından birisidir. Tekelci aşamaya gelinmesiyle birlikte sermaye sahibinin bu konumu da değişime uğramaya başlar. Sermayenin finans kapital aşamasında maksimum seviyeye ulaşan emperyalist sömürü ise, sermaye sahibi sınıfı hemen tamamıyla üretim sürecinin dışına çıkarır. Bu olguyu Lenin şöyle dile getirir:

> "Dahası, emperyalizm, para şeklindeki sermayenin, birkaç ülkede muazzam boyutlara varan birikimidir. Bu birikim, gördüğümüz gibi 100.000 ilâ 150.000 milyon franklık değerli kâğıdın yığılmasını mümkün kılmıştı. Böylece alabildiğine genişleyen ve semiren bir sınıf, daha doğrusu bir rantiyeler tabakası oluşur. Bu insanların herhangi bir işle alakaları yoktur, 'kupon keserek' yaşarlar ve meslekleri aylaklıktır. Emperyalizmin başlıca temel taşı olan sermaye ihracı, artık rantiyeleri üretimden tamamen tecrit eder, bir kısım denizaşırı ülkelerin ve sömürgelerin emeğini sömürerek yaşayan ülkeye bütünüyle asalaklık damgasını vurur." (Emperyalizm, Kapitalizmin En Üst Aşaması, Seçme Eserler, İng., Progress Publishers, s. 709)

Lenin'in yukarıdaki sözleri İngiltere'nin yüzyılımızın başındaki durumu için söylemiştir. O günlerden bu yana kapitalist dünyada sermayenin geçirdiği serüven, sermaye sahibinin üretim sürecinden dışlanması olgusunu ve "sanayi kralları"nın asalaklığını açığa çıkaran çok çarpıcı örnekler ortaya koymuştur. Bunların en ilginçlerinden birisi –ve sosyal demokrasinin cenneti İsveç'le ilgili olduğu için konumuz açısından belki de birincisi– ünlü Wallenberg ailesidir. International Herald Tribune'ün 14 Ekim 1985 tarihli sayısında yer alan bir yazıda "Wallenberg İmparatorluğu"yla ilgili şu bilgiler yeralıyor: Amerika Birleşik Devletleri dışında, dünyanın en büyük 500 firması arasında yeralan 18 İsveç firmasının 9'unu Wallenberg ailesi kontrol etmekteymiş. Bu 9 firma daha küçük 20 Wallenberg firmasıyla birlikte, İsveç'in yıllık gayri safi milli hasılasının % 30'unu üretiyormuş. Gazete Wallenberg imparatorluğunun cesameti iyice anlaşılsın diye olsa gerek bu % 30'un, İsveç'in yıllık toplam mal ve hizmet üretimi, artı, İsveç dışındaki ekonomik faaliyetlerin katkısı toplamının yüzdesi olduğunu ayrıca vurguluyor.

Bir başka yazıda Wallenberg imparatorluğunun 460.000 kişiyi ishihdam ettiği belirtilmektedir. (Hermansson, The World of Capital, Peace and Socializm International Publishers, s. 161) Wallenberg fenomenine İ.Cem de değinmekte ve şöyle demektedir:

> "İsveç'in ünlü Wallenberg ailesi, çeşitli sinai ve mali kurumlar aracılığıyla, İsveç'in en büyük yirmi şirketinden dokuzunu kontrol etmekte ve işgücünün % 13' ünü istihdam etmektedir. (1970 rakamlarıyla)" (Sosyal Demokrasi Nedir Ne Değildir, s. 218)

Öte yandan İsveç'in 1983 yılı gayrı safi yurtiçi hasılası 691 milyar İsveç kronu olarak gerçekleşmiş. Bu miktarın % 30'u 207.3 milyar kron yapar. Bunun da, 1983 yılı itibarıyla ABD doları cinsinden karşılığı yaklaşık 26 milyar dolar eder. Aynı yıl Türkiye'nin gayri-safi milli hasılası ise 11485 milyar TL'dir. Bunun yine ABD doları cinsinden karşılığı ise yine yaklaşık 42 milyar etmektedir. Bütün bu sayıların verilmesinden kasıt şudur: 8 milyon nüfuslu İsveç'te Wallenberg ailesi Türkiye'de bir yılda üretilen mal, hizmetler artı dış âlem gelirleri toplamının % 62'si civarında üretim yapan bir ekonomi kesimine hükmetmektedir.

Evet, sadece *HÜKMETMEKTEDİR*. Çünkü böylesine devasa bir üretim kompleksini *YÖNETMEK*, ne kadar kalabalık olursa olsun bir ailenin harcı olamaz. Diğer bir deyişle muazzam bir toplumsal servetin mülkiyetini, –şu veya bu ölçüde, ama bu serveti kontrol altında tutmayı asla elinden kaçırmadan– üzerinde bulunduran Wallenberg ailesi kesinlikle üretim mekanizmasının dışına itilmiştir. Bu ailenin fertleri eynı Lenin'in İngiliz burjuvazisi için söylediği gibi, esas anlamda birer kupon kesicisinden başka birşey değildirler. Bu aileden şu veya bu ferdin, Wallenberg firmalarının yönetim kademelerinde görevli olmaları meselenin özünü değiştirmez. Bir başka deyişle Wallenberg ailesi olmasa da, ailenin bugün kontrol ettiği firmaların faaliyeti *HİÇBİR DEĞİŞİKLİĞE* uğramaksızın aynen devam eder. Kısacası üretimin böylesine muazzam sosyal boyutlara vardığı bir aşamada, üretim araçlarının böylesine dar bir çevrenin mülkiyetinde olmasının, üretimin devamı açısından hiçbir gereği kalmamıştır.

Wallenberg ailesinde çok çarpıcı biçimde somutlanan bu durum, gelişkin kapitalist ülkelerin finans kapital oligarşilerinin tamamı için aynen geçerlidir. Bu ülkelerde üretimin alabildiğine sosyalleşmesi, buna mukabil büyük üretim ve dolaşım araçlarının –ki ekonominin ağırlıklı bölümü onların üzerine temellenmiştir– çok dar bir kesimin mülkiyetinde olması, üretici güçlerle üretim –ya da mülkiyet– ilişkileri arasındaki çelişkinin bu kertede keskinleşmesi, o üretim araçlarının mülkiyetine sahip olanları kaçınılmaz olarak üretim sürecinden *TASFİYE* eder.

Burjuvazi, bilindiği üzere tarih sahnesine çıktığı andan itibaren devamlı sömürü ile beslenmiştir. Ancak tekelcilik öncesinde, sermaye sahibinin işinin başında ve insiyatif sahibi durumunda olması, onun hiçbir değer yaratmadığı ve işçinin yarattığı değerin bir bölümü olan artıdeğeri sömürerek yaşadığı olgusunu kamufle edebilmiştir. Tekelcilik sonrası dönemlerde ise, özellikle finans kapital egemenliğinin kurulmasıyla birlikte bu kamuflaj ortadan kalkmış ve eskiden münhasıran kadınlar için kolayca görülebilir olan *ASALAKLIK* olgusu,şimdi büyük boy sermayedarların tüm aile fertleri için elle tutulur, gözle görülür *ÇIPLAKLIK* kazanmıştır. Ve sömürünün bu kertede *HAYASIZCA* sürdürülebilmesinin bir tek nedeni vardır: Asalakların üretim araçlarının mülkiyetini ellerinde bulundurmaları!

Madem ki büyük burjuvazi üretim mekanizmasından böylesine tasfiye edilmiş, bu zümrenin asalaklığı bu kertede ayen beyan hale gelmiş, neden sosyal demokrat hükümetler –geniş emekçi yığınların da kolayca desteğini alabilecek– bir adım daha atıp büyük üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermezler?

"Vermezler" değil, *VEREMEZLER!* Çünkü işçi aristokrasisinin maddi çıkarı –bir önceki bölümde de gördüğümüz gibi– böylesi bir uygulamaya elvermez. İşçi aristokrasisi emperyalist sömürünün bir ürünüdür ve bu zümrenin varlığını koruması için kapitalist düzenin de varlığının korunması *ŞARTTIR*. Bu nedenle kendi varlık nedenini sabote etmeyi göze almadıkça sosyal demokrat bir parti üretim araçlarının özel mülkiyetine son verecek bir uygulamaya giremez. Sosyal demokrasinin, sosyalizm yerine kapitalizmin devamını "seçmesi"nin "sırrı" budur.

I.H.Tribune gazetesinin yukarıda sözü edilen yazısında, Peter Wallenberg Olaf Palme hükümetini kastederek "Bu hükümet kapitalistsiz kapitalizm istiyor" diye "espiri" yaparken, bir bakıma aynı olguya işaret etmektedir. İ.Cem'in –ve diğer pekçoklarının– örnek aldıkları ve örnek diye gösterdikleri İsveç sosyal demokratları kapitalizmi "seçerlerken" öylesine içten, öylesine kararlıdırlar ki, buna ülkenin en azılı işçi ve sosyalizm düşmanını dahi *İKNA* etmişlerdir.

Öte yandan, P.Wallenberg "kapitalizmi seçen" sosyal demokratların, kapitalisti istemediğini iddia ederken –biraz aşırı gitmiş olsa da– bir başka gerçeğe, İsveç'te üretici güçlerin eriştiği sosyalleşme aşamasında, *ÜRETİMDE* kapitaliste gerek kalmadığı, kapitalistin üretim mekanizmasından fiilen tasfiye olduğu olgusuna, farkında olmayarak parmak basmaktadır. Nasıl işçisiz kapitalizm olmazsa, kapitalistsiz de kapitalizm olmayacağını, hem Wallenberg'nin kendisi bilir hem de Olaf Palme! Bu nedenle her ikisi de üretim araçlarının mülkiyeti konusunda sonuna kadar mutabıktırlar. Ayrılık ekonomiye değgin politikalardaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Üretim sürecinin dışına itilmiş, buna mukabil üretim araçlarının mülkiyetine sahip Wallenberg ailesi, bu mülkiyeti keyfince tasarruf ederken, hükümetin pürüz çıkarmasını, "kapitalistsiz kapitalizm" isteği olarak yorumlamaktadır. Wallenberglere göre, Palme hükümeti, "kapitalizmi istediği" halde, para, kredi, yatırımlar, bütçe, vergi, dış ticaret vb. konularda kendilerinin seçişlerini, önerilerini ve tasarruflarını kollayan politikalar izlemiyorsa, "kapitalisti istemiyor" demektir. Oysa sosyal demokratların kapitalistlere karşı tutumu son derece anlaşılır bir muhtevaya sahiptir. Onlar üretim araçlarının mülkiyeti söz konusu olduğunda kapitalistleri sonuna kadar savunmakta ve kollamaktadırlar. Ama üretimin kendisi söz konusu olduğunda kapitalistlerin kimi keyfi tasarruflarına karşı çıkabilmektedirler, çünkü üretimin böylesine *SOSYALLEŞTİĞİ* şartlarda, üretim mekanizmasının kendisi, özel mülkiyetin keyfi *BİREYSEL* tasarruflarını kaldırmamaktadır. Kısacası Wallenberg'in farkında olmayarak yaptığı "espri" Marksizmin kapitalizm için teorik planda belirlediği bilimsel öngörüyü *PRATİKTE* de doğrulamakta ve sermaye sahibi sınıfın tarihsel olarak miyadını doldurduğunu kanıtlamaktadır.

"YÖNETİMLE MÜLKİYETİN BİRBİRİNDEN AYRILMASI"

Aslında İ.Cem de, sosyal demokratların üretim araçlarının özel mülkiyetine ilişmeme politikalarını savunmaya çalışırken, bir başka yaklaşımla sermaye sahibinin üretim mekanizmasının dışına düşmesi olgusunu açığa çıkartan belirlemeler yapmaktadır:

"Birinci Dünya Savaşı'nın bitimi, sosyal demokratların kendi programlarını öne çıkarmalarını sağlamıştır. Bu programın ilk maddesi, 'sosyalleştirmeler' dir. Sosyalleştirmenin çok yönlü gerçeklerini, dönemin sosyal demokrat partileri dile getirmektedir: Özel üretim araçlarının topluma maledilmesi, bu partiler açısından işçi sınıfının ve genel olarak toplumların 'kurtuluşundaki' önkoşuldur. Sosyalizasyon, sosyal demokrat partilerin temel varsayımının, yani 'ihtilalciliğe gerek kalmaksızın toplumların değişebileceği' inancının da temel ekonomik aracı ni-

(Devamı 14. sayfada)

Cuntacılığın İflası

12 Mart'ın "muhtıracı" komutanlarından Muhsin Batur'un "Anılar ve Görüşler"i günlük basında yoğun tartışmalara neden oldu. Bir cuntacının, başka cuntacıların nasırına basmaksızın anılarını yayınlayıp kendini temize havale etmesi ne mümkün! Nitekim öyle oldu. 12 Mart'a götüren günlerde, bu "işe" bulaşmış olan bir sürü asker-sivil "kurtarıcı" Batur'u yanıtladı, birbirinin hafızasını düzeltti, hüznünü açıklayıp efkar dağıttı. Bazı "tabu"lar deşildiyse de, sözgelimi ordunun "hiyerarşik" düzeni dışında "müdahele" günah, ama 12 Mart ve 12 Eylül gibi müdahalelerin "hak" olduğu gibi "tezler" ortak askeri değer yargısı olarak pek dokunulmadan bırakıldı. Pekçoğu kendi "demokratlığının" ölçüsünü açıklamadan karşıtını faşistlikle suçladı.

Olayın başka bir boyutu da, doğrudan Türkiye sol hareketinin sırtından palazlanıp büyümesi, küçük burjuva (sol) radikalizminin kamburu olmasıdır ki, sınıf mücadelelerinde benzeri yanılgılara düşmemek bakımından asıl önemli olanı da, bu yanılgıdır.

1960-1970 yılları arasında Türkiye'de sol hareketin ağır basan niteliğini, küçük burjuva radikalizminin yükselişi olarak tanımlamak yanlış olmaz. YÖN Hareketini başlatan aydınların oluşturduğu çizgi üzerinde gelişip bilhassa küçük burjuva katmanlar arasında yaygınlaşan ve zamanla öğrenci hareketlerini de (Devgenç) kapsayarak kitlesel yaygınlık kazanan radikal solculuğun ideolojik ve politik (pratik) iflası 12 Mart askeri darbesiyle noktalanmıştır. Ancak kimi aydınlar arasında bu eğilim bugün de sürüp gitmektedir. Bir yanıyla "Milli Demokratik Devrim Stratejisi" olarak da bilinen ve tümüyle işçi sınıfı bilimi ve kitlesi dışında, ama işçi sınıfı biliminden yer yer etkilenmiş bir çizgi olarak gelişen bu radikal hareketin temel tezlerini ve çıkış noktasını Doğan Avcıoğlu'nun Türkiye'de sınıflar mevzilenmesine ilişkin analizleri ve "ulusal bağımsızlıktan" ibaret bir "devrim" ideali oluşturur. Doğan Avcıoğlu'nda "Ulusal Kurtuluş Devrimi" olarak tanımlanan "devrim", daha sonraki MDD hareketinde "Milli Demokratik Devrim"e dönüşür ve Marksist ögelerle biraz daha yoğunlaşarak şekillenir. "Devrimin" hedefleri –inanılır gibi değil ama– Türkiye'deki tekelci kapitalizmin bugün Özal'ın politikalarıyla çözmeye çalıştığı sorunları da bir ölçüde içerir.

Avcıoğlu'nun yapacağı "devrim" a) Buğday meselesini halledip halkı açlıktan kurtaracaktır. b) Döviz meselesini halledip yabancı sermayeyi kovacaktır. c) Görünmeyen döviz israfını önlemek için kemerleri sıkacaktır. d) İhracat seferberliği başlatacaktır. e) Dış borçlar meselesini halledecektir. f) İşsizlik tehlikesini önleyecektir ve bu kadar!

Bu "Ulusal Kurtuluş Devrimi"ni gerçekleştirmek için –ki bu hedef "Kemalist bağımsızlık ve çağdaş medeniyet" formülasyonundan ibarettir– dayanılacak güçler lâfta "halk"tır. "Devrimci rejim bu halk hareketine dayanacaktır. Ne var ki bu güçler (işçiler ve topraksız köylüler) henüz örgütsüzdür. Ne gerçek sendikalar, ne de bu halk güçlerini gerçekten temsil edecek siyasi partilerin varolduğu söylenemez. Bu nedenle tutucu güçler koalisyonu karşısında halk güçleri zayıf kalmaktadır." (Doğan Avcıoğlu, Devrim Üzerine, 1. Bölüm, Devrim Stratejisi)

Halk güçleri zayıftır, devrim yapamazlar, ama "devrim" bir an önce ve şöyle ya da böyle mutlaka yapılmalıdır. "Devrim memurla ve uzmanla değil, devrimciyle yapılır." "... ne istediğini ve nereye gittiğini iyi bilen tam dayanışma içindeki bir devrimci kadronun büyük engelleri aşarak devrimi başarıya ulaştırması mümkündür." (aynı yer)

Bu "devrimci kadrolar" (tam bağımsızlık idealine inanmış aydınlar) "devrimi" (Halk güçleri zayıftır ya) kime dayanarak yapacaklardır, bu da basit ve pratik bir analizden çıkmaktadır: 'Türkiye'nin özel şartlarında bir devrim savaşı, toplumdaki kuvvet dengesi gerçekçi gözle değerlendirildiği takdirde, başlangıçta, Atatürk'ün tanımladığı anlamda bir 'devrimci ordu gücüne' dayanacaktır. Asker-sivil-genç devrimci aydınlar, öğretmenler ve üniversite gençliği devrimin ilk andaki dayanaklarıdır... Geniş bir gençleştirme hareketi, devrime bağlı genç aydınları kilit mevkilere getirerek, devrime bir güvenlik ve destek getirecektir." (Aynı yer)

Bu genç devrimci kadrolar (sola açılan genç aydınlar, öğrenci liderleri ve genç subaylar vb. gibi) "devrimi gerçekleştirdikten sonra" ilk iş olarak halka dayanacaklardır! Bunun için, "Mesleki planda örgütlenme önemlidir. Fakat halk güçlerinin asıl örgütü devrimci parti olacaktır. Devrimi başlatan güçler, işçi, köylü ve küçük üreticiyle devrimci parti içinde kaynaştıkları ve kenetlendikleri ölçüde devrimi sağlam bir temele oturtabileceklerdir." (aynı yerden)

(Nitekim Celil Gürkan, Muhsin Batur ve Faruk Gürler'in başkanlığında hazırladıkları darbe planında, "devrimin" hedeflerini Avcıoğlu'nun programından aynen alınmış şekliyle açıklamakta ve darbeden sonra kuracakları "Devrimci Parti"nin genel sekreterliğine kendisinin getirileceğini anılarında yazmaktadır. –Cumhuriyet, 3 Kasım 1985)

AVCIOĞLU'nun görüşleri salt bir grup aydınla ve subayla sınırlı kalsaydı hiç önemli olmayacak, en azından Türkiye solunun meselesi olmayacaktı. Böyle olmamış, 1960-70 arasında aydınların önemli bir bölümünü, öğrenci hareketi liderlerini, MDD hareketini, işçi sınıfı ve sendikal hareket içindeki küçük burjuva unsurları, memur ve öğretmen hareketinin kadrolarını vb. etkilemiştir. 12 Martla birlikte iflas etmiş olmasına rağmen benzeri eğilimler ve bu eğilimlere kaynaklık eden ideoloji aydınlar arasında bugün de —eskisi kadar güçlü olmamakla birlikte— yaşamaktadır. İşin özünde Türkiye aydın hareketinin tarihsel geleneği ve Kemalist ideolojinin(!) bu geleneğe damgasını vurmuş olan sökülüp atılamayan etkileri vardır.

YÖN hareketinin şekillendiği aydın hareketi "devrim" yapmak için ordu içindeki klik çelişkilerinin ve 27 Mayıs uzantılarının içine dalıp 10 yıl boyunca buralardan "devrimci cuntalar" çıkarmaya çalışırken, Marksizm-Leninizm'den etkilenmiş bulunan gençlik hareketleri ve kimi Marksist aydınlar, temelde YÖN hareketinden farklı olmayan, ama işçi sınıfı biliminden daha fazla "etkilenmiş" bulunan MDD çizgisi üzerinde bulunmakta, "ordu-gençlik elele" umutlarıyla hareketi cuntacılığın peşine takmaktadırlar. "Ümitler" albaylara, oradan generallere ve 12 Mart muhtırasını veren orgenerallere kadar uzanan bir çizgiden geçerek "devrimci iktidar"a varmaktadır. Sonrası 12 Mart'tır, o zaten biliniyor ve bu anlamda cuntacılığın pratik iflasını getiriyordu.

12 Mart'la birlikte ve ordu içindeki nesnel temellerinin büyük ölçüde ortadan kaldırılması nedeniyle iflas etmiş olmasına karşılık işçi sınıfı hareketine bakış açısı Kemalizm hakkındaki değişmez kanaati, Türkiye'nin toplumsal analizine ilişkin yargıları ve tarih anlayışı aynen kaldığı için küçük burjuva radikalizmi (kısmen cunta eğilimleriyle beraber) daha sonraki dönemde de varlığını korumuştur; giderek daralsa bile, bugün de korumaktadır. Küçük burjuva sol radikalizmini temel ideolojik görüşleriyle kısaca hatırlatmakta yarar var.

Aydınların cuntacı olmaya, küçük burjuvazinin sol radikalizme ve sonuçta emekçi sınıfların kendi dışındaki güçlerden "sosyal kurtuluş" ummaya mahkum olduklarını "bilimselleştiren" analizlerden birine göz atalım: Cuntacılık ".... dayatmacılığın zorunlu kıldığı bir durumdur. Çünkü, tarihi yapan sınıflardır. Sınıflar yoksa tarih kendi kendine oluşacak değil. Bir takım insanlar gizli gizli bir araya gelecekler, bir amacın çerçevesinde birşeyler dayatacaklardır." (Erol Toy, "Aydınlarımızın Değişmez Yazgısı", Somut, Yazko yayını, 25 Kasım 1983)

Bu "genel lâf", yani heryerde ve herkes için, koşullar aynı ise geçerli olacak bu "bilimsel" lâf, Türkiye'yi bu açıdan şöyle görmektedir: "Türkiye ve benzeri ülkelerde bugünden yarına devrimci bir güç oluşmaz. Çünkü, bugünden yarına açık seçik tutum alabilecek güçte ne bir burjuva sınıf vardır, ne de bir işçi sınıfı... İkisi de oluşma sürecindedir. Henüz filizlenme dönemindedirler... Bu halleriyle, her hangi bir darbenin sınıfsal eteği ya da ayağı olabilirler. Ama hiç bir biçimde kendileri doğrudan sınıfsal bir devrimin bayrağını yüklenemezler. Çünkü güçleri yetmez... Öyleyse şöyle ya da böyle, Türkiye aydını, bir cuntanın eteğine yapışmak zorunda görülmektedir. Ola ki, düşlerini yaşama geçirecek bir askeri güç dengesi tutturarak toplumuna yardımcı olabilir." (Erol Toy, aynı yazı)

Bir "eleştiri" olsaydı bu görüşlere aynen katılırdık, çünkü gerçekte geleneksel Türk aydını tarif edilmektedir. Ama yazar Türkiye aydınını "tanımlamakla" yetinmemekte, onun bu durumunu yüceltmektedir. "Gerçek aydın durumu böyle kavrayarak, ülkesinin gelişmesine kellesiyle katkıda bulunmayı onur saymalıdır." (aynı yazı) diye hüküm vermektedir.

Bu duruma göre, işçi sınıfının bilimine ve gücüne inanmış olan aydınlar gerçek aydın olmayıp "yapay" ya da sahte aydındırlar! Hareketini bir darbe ihtimaline göre değil, belli bir sınıfın çıkarlarına ve mücadelesine göre kuran aydınlar havanda su dövmektedirler! Türkiye' de tarih böyle yazılmaz, sınıflar yoktur ancak oluşum halindedirler ve Türkiye'de tarihi ordu yazmaktadır! Ordunun eteğine asılmaktan başka çare yoktur vb...

Uç noktaya savrulmuş bu görüşteki aydınlar, 12 Eylül faşizminin darbesinden "muaf" tutuldukları için bu siyasi iktidarın arkasındaki tekelci sınıfı atlamış olabilirler. Ufukları, şu veya bu nitelikte, ama her halükârda bir tür "sosyalizm" olsa bile böylesi aydınların, örgütlü siyasi mücadele ve işçi sınıfı diye bir sorunları da bulunmadığı için, Türkiye'de işçi sınıfının bulunup bulunmadığına dair somut bilgileri de bulunmayabilir! Ne var ki, bu uç noktaya savrulmuş az sayıda aydın da kendi kendini sürekli üretebilecek bir kaynak oluşturur.

İŞÇİ sınıfı hareketinin politik etki alanı dışında bulunduğu görece küçük burjuva radikalizmine ideolojik besin kaynağı olan ve sol radikal hareketler içinden Marksizm'e "en çok savrulmuş" olanların arasında bile etkileriyle yaşayabilen bu "tarih anlayışı" ve "mücadele üslubu", üzerinde cuntacı çalışmaların kolaylıkla inşa edilebildiği bir temel oluşturur.

Cuntacılara göre ortada, yani siyaset sahnesinde, ideolojisiyle, kitlesiyle ve örgütsel gücüyle bulunmuyorsa işçi sınıfını "defterden silmek" gerekir. Bu tür ta-

rih kavrayışı şöyle özetlenebilir: Türkiye'de ideolojik-politik mücadele İttihat ve Terakki'den bu yana halkla değil, aydınlarla gericiler arasında süregelen bir mücadele olarak gerçekleşmektedir. Bizim tarihimiz, bir sınıflar mücadelesi olmaktan çok –boylu boyunca– bir "ilerici-gerici kavgası"dır. İleri taraf, kendi gelişimi içinde tutarlı bir çizgi ve süreklilik içerir. Gençosmanlılardan İttihat ve Terakki'ye, oradan Kemalizm'e, CHP'ye, 27 Mayıs Hareketi'ne ve sonrasında "ortanın solu" CHP'sine ve o günkü TİP'e kadar bir dizi kesintisiz, birbirinin mirasçısı tarihsel uğraktan oluşan bu "ilericilik" çizgisinin karşısında feodal Osmanlı gericiliği, Serbest Fırka, Bayar-Menderes-Demirel hareketi ve bilumum "irtica" hareketleri bulunur. Aydınlar, her tarihsel aşamada bu "ileri" çizgi üzerinde yerlerini almış olmakla birlikte, sınıfında oldukları güçlerden daha ilerde ve kararlı oldukları için belli bir "özerklikleri" her zaman olmuştur. Bu da "ekonomik, politik ve sosyal yetersizlikle" aydınların istekleri arasında "çelişkiler" yaratmış, aydınları tarihin akışını hızlandıracak ve düğümü çözecek "çözümler" aramaya itmiştir. Cuntacılık bu çözümlerden başlıcasıdır.

Böyle bir tarih anlayışında modern kapitalist toplumun sınıflarına ve politikanın sınıfsal niteliğine rastlanmaz. Feodal monarşiye karşı Kemalist cumhuriyet, feodal gericiliğe karşı Kemalist ideoloji bu yaklaşım içinde sınıf mücadelesinin bütün sorunlarını açıklamaya ve tarihi ilerleyişi izah etmeye yeterlidir. Bugün (1960 ve sonrasında) şartların "yeni bir devrimi" zorunlu kılıyor olması, Kemalizm nedeniyle değil, Kemalizmin uygulamasının hakim sınıflar tarafından engellenmesi nedeniyledir. Kemalizm gerçekten devrimci bir ideolojidir ve Kemal'in kendisi de gerçek bir devrimcidir!

Kemalizmin YÖN hareketi (Daha sonra Devrim gazetesi odağı) üzerindeki bu belirleyici etkisi, Marksizmden görece daha çok etkilenmiş MDD hareketi ve bu hareket kapsamı içinde gelişen tüm gençlik hareketleri üzerinde de aynı ölçüde belirleyici olmuştur. MDD öncülerine göre Kemalist Devrim 1939 yılına kadar yükselmiş, Atatürk'ün ölümüyle tekrar 1920'lere, başladığı noktaya geri dönmüştür; dolayısıyla "devrim", bu noktadan başlayarak yürütülecektir. Kemalizmle Marksizm-Leninizm arasında da "aşılmaz duvarlar" mevcut değildir!

Gerek YÖN-DEVRİM hareketinin, gerekse MDD hareketinin işçi sınıfıyla herhangi bir ilişkisi yoktur. Bu, işçi sınıfının ve politik hareketinin siyaset sahnesinde bulunmamasından dolayı değil, sözünü ettiğimiz hareketlerin ideolojilerinden ve çıkış noktalarından dolayı böyledir. Tamam!.. elbette "devrimi sınıflar yapar" ve "bunu kitaplar da böyle yazıyor" ve kimsenin buna bir itirazı yoktur, ama Türkiye'de sınıflar henüz "devrim" yapacak enerjiden ve güçten yoksun bulundukları, kendi çıkarlarının nerede olduğunu bilemeyip burjuva partilerinin peşinden gitmeye devam ettikleri, ama "devrimin" de bir zaruret olması nedeniyle aydınlar, "kendilerini vergi ödeyerek okutup aydın yapan milletine karşı vecibelerini" yerine getirmekten kaçınamazlar ve bu vecibe devrime "öncülük" etmek, daha doğrusu devrimi bizzat "yapmak"tır.

Sınıf analizi böyle olunca (devrimci sınıflar yoktur veya devrime niyetleri yoktur), tarih anlayışı bu olunca (Türkiye'de tarihi gözünü kırpmadan ölüme giden aydınlar yazmışlardır), ideoloji bundan ibaretse (Kemalizm devrimci bir ideolojidir), geriye oturup "güç hesabı" yapmaktan başka birşey kalmamıştır.

İşte, küçük burjuva radikalizminin bugün dahi ibretle okuduğumuz 12 Mart öncesi hikâyesi bu noktadan sonra yazılmaya başlanmıştır. Kemalist Devrimin gerçek koruyucusu, Kemal'in kurduğu ve devrimlerinin koruyuculuğunu devrettiği Türk ordusundan başkası değildir. Ordu "devrimlere" hep sahip çıkmış, gericiliği bastırmış ve hatta "müstebit" bir iktidara "dur" demesini de bilmiştir (27 Mayıs gibi). Bu ordu içindeki "Kemalist genç subaylar", tıpkı aydınlar gibi "gidişattan" hoşnut değildirler. Kemalist subaylarla birlikte harekete geçmek ve "devrimi" gerçekleştirmek, iktidara geldikten sonra "devrimci bir programı" uygulayıp halka benimsetmek, böylece halkın da desteğini alarak devrimi başarıya götürmek, bu arada "devrimci partiyi" kurup devrimi "ebediyen" bu partinin koruyuculuğuna emanet etmek mümkündür. Aydınların ve Kemalist subayların, "sıkı bir dayanışmasıyla" gerçekleştirilecek devrimin başlangıçtaki siyasal ordusu Türkiye'de çoktan hazırdır. Bu, 1968 Fransa ve Avrupa gençlik hareketlerinden de esinlenerek kabaran, Latin Amerika'daki gerilla savaşlarından heyecanlanan ve "tertemiz bir ruhla" devrim için "ileriye atılmaya" hazır ve zaten böyle olduğu için de "Kemal'in eserini emanet almış" bulunan Türk gençliğinden başkası değildir. Marksizm-Leninizm bayrağını, yeni devrimci teori eşliğinde devletin en yüksek burcuna dikmek için bu asil başkaldırı yeterlidir.

YÖN-DEVRİM hareketinden aydınların ve MDD önderlerinin ordu içindeki aranışları, o devrin koşulları içinde büsbütün "meyve"siz kalmamış, 27 Mayıs öncesi ve sonrasında çeşitli cuntalara girip çıkmış asker-emekli unsurlarla ve geleneksel cuntacı subay mahfilleriyle dirsek teması kurmakta zorluk çekmemiştir. Bu ilişkiler, zaman içinde küçük ve birbirinden bağımsız cunta ve cuntacıların oluşmasına ve 12 Mart ön-

cesinde de "darbe planları" hazırlama safhasına kadar ulaşmıştır. Bu cunta ve cuntacıların varlığından, çalışmalarından ve sivil ilişkilerinden haberdar olan yüksek rütbeli generallerin (Gürler, Batur, Gürkan vb. gibi) bu "darbe potansiyelini" kendi daha "yüksek" amaçları için kullanma tutumu küçük burjuva radikalizminin umutlarını büsbütün kamçılamıştır. Böylece yanılgı "devrim hareketi"nin ordunun en üst kademelerine kadar tırmandığı, hatta orduyu ve hatta devleti "Sunay-Tağmaç-Türün" üçlüsü ile "Gürler-Batur-Kayacan" üçlüsü olarak (ilerici-gerici)) ikiye böldüğü düşüncesine kadar derinleşmiştir. 1960'lardan başlayarak, siyasal özgürlük ortamı içinde hızla gelişen ve henüz yeni yeni Marksizmle de tanışıp devrimcileşen birikim iktidara doğru boşaltılabilirdi. Cuntalarla irtibat sağlayan "sivil elitlerin" gençlik hareketine ulaştırdıkları haberler "devrimin" çok yaklaştığı "düğmeye basacak" komutanın (Gürler olmazsa Batur) gün ve saat kolladığı merkezindeydi ve artık öğrenci yurtlarında "devrim karargâhları" kurma zamanı gelmişti!

Bundan sonrası Türkiye sol hareketinin siyasal tarihi açısından bir dram olmuştur. Elit cuntacı aydınlar, iktidara el koyan ordu tarafından "mağdur" edilirlerken aldatılmışlığın (muhtıracı iki general, Batur, Gürler bunlara göre döneklerdir) hüznünü yaşamaktadırlar. Gençlik hareketi ise, işçi sınıfı biliminden daha yeterince nasibini almamış, adını hiç duymamışçasına davrandığı bu sınıfın 15-16 Haziran destanını okumaya vakit bulamamışken kendini "şehirde" ve "kırda" Kemalizmin namluları önünde ve darağaçları altında buluvermiştir. İş işten geçmişti!

ŞİMDİ aradan bunca zaman geçmiş, işçi sınıfı fiili gücünü kanıtlamış, işçi sınıfı bilimi yaygınlaşmış ve politik hareketleri siyaset sahnesinde güçlenmiş, bunca insan yoğun bir deneyden ve siyasal eğitimden geçerek Kemalizmin ne olduğunu anlamış ve küçük burjuva radikalizminin pazardaki ipliğini görmüş olduktan sonra, cuntacılığı Türkiye koşullarında yeniden ayağa kaldırmak, benzeri umutları sol hareket içinde bir kere daha filizlendirmek kolay değildir. Kolay olmadığı gibi, bu tür cuntacı hayallerin oluşumunu teşvik ve tahrik eden "ileri" ya da o günlerin deyişiyle "zinde" unsurlar nicedir CIA'nın direktifleri doğrultusunda yürütülen dikkatli ve sürekli bir çabayla ordu saflarından temizlendikleri için, "daha ileri" aydın özlemlerini veya ihtiraslarını peşinden sürükleyecek güçte

(Devamı 14. sayfada)

TERCÜMAN'IN YALAN HABERİ

Tercüman gazetesinin 2 Kasım 1985 tarihli sayısında TSİP ve TİP Genel Başkanlarını ve Sol Birlik'i karalamaya yeltenen bir "haber" yayınlandı. Sözkonusu "haber" nedeniyle Ahmet Kaçmaz'ın Tercüman gazetesi Yazıişleri Müdürlüğüne gönderdiği tekzibi yayınlıyoruz:

Gazetenizin 2 Kasım 1985 tarihli nüshasında şahsımı ilgilendiren bir "haber" yayınlandı. "Haber"de Bulgaristan'a gittiğim ve "zorla Bulgarlaştırılan Türkleri yatıştırıp Türkiye aleyhine yönlendirmeye" çalıştığım ileri sürülüyor.

Bulgaristan'a gitmediğim gibi, hiç bir zaman sözü edilen türden bir girişimde bulunmadım.

Aynı "haber"de "diplomatik çevreler'e atfen ileri sürülen diğer iddiaların da tümü gerçek dışıdır. Avrupa'nın bütün demokratik çevreleri, diplomatlar da dahil, bizlerin ne kadar müşkül şartlarda yaşadıklarımızı gayet iyi bilmektedirler. Ve Türkiye halkı da gazetenizin patronunun ne dalevereler çevirdiğini, hangi vurgunlarla cüzdanını şişirdiğini günlük basının sayfalarında ibretle öğrenmektedir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ne kara çalmak, böylece onun işçi ve emekçi yığınlar içinde, demokrasi saflarında kazandığı itibarı ve saygınlığı sarsmak için başvurduğunuz bu tür, tümüyle gerçek dışı, düzmece haberler kimseyi kandırmaz Çünkü TSİP'i bilenler, onun ve başkanının neyi yapıp neyi yapmayacaklarını iyi bilirler. Bu tür haberler, olsa olsa Tercüman gazetesinin demokrasiyi hiçe sayan, işçi ve emekçi düşmanı yayın politikasının biraz daha teşhir olmasına hizmet eder. "Melanet yuvaları" nitelemesine gelince, tüm dünyanın gözünde başlıca "melanet yuvaları" demokrasiyi katledenler ve böylelerine alkış tutanlardır. Bu bakımdan hiç kuşkunuz olmasın ki Tercüman gazetesi eksiksiz bir "melanet yuvası" olarak tarihe çoktan geçmiştir. Bana ve Partime gelince, bizler 12 Eylül 1980 gününden başlayarak, Evren cuntasına karşı, demokratik hak ve özgürlükler için mücadele verdik, veriyoruz. Bunun somut kanıtı yüzlerce parti üyemizin, mücadelemize saygı duyan ve destekleyen demokratların sıkıyönetim hapishanelerinde gördükleri işkence, çektikleri eziyettir. Ne ki, bunlar boşa gitmeyecek ve halkımız, uğrunda savaşılan demokratik hak ve özgürlükleri mutlaka kazanacaktır. Ve işte bu politikası ve faaliyetleriyledir ki TSİP, ülkemizde ve dünyadaki tüm demokrasi güçlerinin sempatisini ve desteğini çoktan kazanmıştır. Gazetenizin düzmece yalanlarının, TSİP'in onurlu imajına gölge düşürmeyeceğini, sizlere bir kere daha hatırlatırım.

TSİP ve «Birlik Sorunu»

"Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi, 2. Kongre Belgeleri"nde şöyle bir ibare yer alıyor:

"Merkez Komitemiz Temmuz 1982 toplantısında, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı genelinde bir anti-emperyalist demokratik cephenin oluşturulması için, sorunu diğer örgütlerle tartışmayı ve bu amaçla bir ortak toplantı önermeyi kararlaştırdı."

"Bu karara uygun olarak TKP, TİP, TSİP, TKP(B), DEV-YOL, İşçinin Sesi ve Halkın Kurtuluşu ile görüştük. Öneriyi DEV-YOL kanalıyla Direniş Cephesi'ne de ilettik. Bu arada Direniş Cephesi'nin Paris'te düzenlediği ve birlik sorununun da gündeme alındığı toplantı ile ilgili olarak bize çağrı geldi. Bu toplantıya katıldık ve görüşlerimizi savunduk.

Bu toplantıda ve onu izleyen diğer toplantılarda iki yanlış eğilim göze çarpıyordu:

1- Direniş Cephesi'nde yer alan örgütlerin, anti-faşist mücadeleyi devrim mücadelesine indirgeyen sol sekter tutumları,

2- TİP ve TSİP'in, bir ölçüde de TKP'nin, birlik sorununa, dolayısıyla da program konusuna salt anti-faşist mücadele açısından yaklaşan sağ eğilimi." (s.81)

Yukarıdaki "değerlendirme" gerçekle bağdaşmamaktadır. Sözü geçen Paris toplantısına ve daha sonraki geniş kapsamlı iki toplantıya katılan TKSP temsilcilerinin, TSİP sözcülerinin aksettirdikleri görüşlere ve getirdikleri önerilere dikkat etmedikleri anlaşılmaktadır. Çünkü bu toplantılarda TSİP sözcüleri TSİP'in, kurulduğunun hemen ertesinden başlayarak Türkiye'de 1) işçi sınıfının birliği, 2) emekçi sınıf ve tabakaların birliği, 3) antifaşist güçlerin birliği olmak üzere üç ayrı toplumsal platformda birlik meselesi bulunduğunu vurguladığını, bu birliklerin oluşturulması için azami çaba sarfettiğini, şimdi de aynı tutum içinde olduğunu dile getirdiler.

Paris toplantısının hemen ertesinde yayınlanan Eylül 1983 tarihli *KİTLE*'de TSİP'in toplantıda savunduğu görüşler şöyle özetlendi:

"Bir ikinci birlik meselesi emekçi halklarımızı, önümüzdeki stratejik hedef olan demokratik halk devrimine götürecek halk cephesinde somutlanmaktadır. Proletaryanın öncülüğünde emekçi sınıf ve tabakaların ittifakını oluşturan halk cephesinin yaratılması TSİP'in bugün önde gelen görevlerinden birisidir." (s.6)

Demek ki, TKSP'nin, "TSİP'in birlik sorununa... salt antifaşist mücadele açısından yaklaştığı" şeklindeki ifadesi hilaf-ı hakikat, yani gerçeğe aykırı.

Zikredilen *KİTLE*'deki aynı özetlemede, daha sonra antifaşist birlik meselesi ele alınıyor ve her iki platformdaki birlik meselesinin şartlarına değgin TSİP'in değerlendirmesi şöyle belirleniyor:

"Bizim şimdiye kadarki çalışmalarımız ve tecrübelerimiz sonucundaki tespitimiz, bugün halk cephesinin kurulmasının toplumsal şartlarının, özellikle subjektif şartların son derece yetersiz ve olumsuz olduğu merkezindedir. Buna karşılık Cunta'ya karşı antifaşist mücadele her an kendisini dayatmaktadır ve somut olarak yapılan ortak çalışmaların hemen tamamı bu kapsam içindedir. Bu nedenle önerimiz, demokratik bir program etrafında, faşist Cunta'yı bir an önce alaşağı etmek için tüm antifaşist güçlerin örgütlü ve disiplinli olarak elele vermeleridir." (s.7)

Söz konusu Paris toplantısında, büyük çoğunluk ısrarla devrimci bir cephenin oluşturulmasını savundu. Üstelik proletarya enternasyonalizmi konusunda birbirlerinin tam tersi görüşlere sahip olanlar, aynı bir devrimci cephe içinde birleşmenin şampiyonluğunu yaptılar. TSİP sözcüleri böylesinin mümkün olamayacağının, çünkü proletarya enternasyonalizmine saygı duymayan, hatta ona düşmanlık güden akımlarla birlikte devrimci bir cephe oluşturulamayacağının altını defalarca çizdiler ve toplantıya katılan siyasi hareketlerin görüş ayrılıklarını gözönünde tutarak böylesi bir platformdan ancak faşizme karşı eylem birlikleri çıkabileceğini, bundan fazlasını istemenin abesle iştigal olduğunu dile getirdiler. Nitekim toplantı sonunda yayınlanan ve güncel demokratik talepler etrafında eylem birliğini öngören bildiri TSİP'in değerlendirmelerinin ve görüşünün doğruluğunu kanıtladı. Dahası, sürdürülen toplantıların kısa sürede sönümlenip dağılmasıyla, bu siyasetlerden devrimci bir cephenin oluşturulmasının imkansızlığını ifade eden görüş de doğrulandı.

TSİP 12 Eylül darbesinden itibaren Cunta'ya karşı işbirliğini her zaman ön plana aldı. Doğru da yaptı. Çünkü o günden bu yana *EYLEM* planında *BERABERCE* ne yapıldıysa münhasıran bu kapsam içinde kaldı. Halen dahi böyle. Nedeni açık: Faşizmin defedilmesi en hayati, acil hedef olarak duruyor ve pek çoklarıyla bu konuda güçleri birleştirmek mümkün.

Ama böyle diye TSİP devrimci nitelikli birlikleri hiçbir zaman Cunta'nın gönderilmesi sonrasına ertelemedi. Yine sözü geçen *KİTLE*'de bu noktanın altı şöyle çiziliyor:

"Ayrıca TSİP olarak, halk demokratik devrimini hedefleyen akımlarla, bu hedefe yönelik devrimci mücadele birlikleri oluşturulması çalışmalarına açık olduğumuzu da belirtiriz. Yeter ki, bu hareketler proleterya enternasyonalizmine, onun somut olgularına ters düşmesinler ve faşist Cunta'ya karşı mücadelede en geniş demokrasi güçlerini kapsayacak demokratik bir program öngörsünler." (s.7)

O günlerden başlayarak sürdürülen ortak çabalar sonucunda oluşturulan SOL BİRLİK,

yukarıdaki paragrafın hayata geçmesinden başka nedir ki? Yanlış anlaşılmasın, SOL BİRLİK'e TSİP yol gösterdi, asla demiyoruz. Sol Birlik onu oluşturan örgütlerin ortak çabasının ürünüdür ve bu sonuca varılmasında dışımızdakilerin uğraşlarına da, en az kendimizinkiler kadar değer veriyoruz. Ancak sonuçta ortaya çıkan Sol Birlik, tam da yukarıdaki paragrafta tanımı yapılan "proletarya enternasyonalizmine" güvenen, "demokratik bir programa" da sahip, "halk demokratik devrimini hedefleyen" "devrimci" bir "birlik" olmadı mı?

Demek ki TKSP'nin birlik konusunda TSİP'e atfettiği değerlendirmeyi gerçeğin kendisi açıkça tekzip ediyor.

Bu kadarla da bitmiyor. TKSP'nin Kongre Raporu'nu hazırlayanlar, ola ki TSİP sözcülerinin toplantılarda neleri savunduklarına dikkat etmediler, KİTLE'de zikredilen yazıyı da okumadılar, (ikisi de mazeret sayılmaz) nasıl olur da birlikte iş yapılmaya başlandıktan sonra gündem maddesi edilmiş belgeleri gözden kaçırabilirler?

1984 yılının başlarında, bugün Sol Birlik'i oluşturan 6 partinin temsilcileri ilk toplantı için bir araya geldiklerinde, TSİP temsilcisi taraflara bir belge sundu. "Bu beraberliğin amacı nedir? Ne için biraraya gelinmektedir?" sorularıyla başlayan belgede "Birinci Cevap" olarak "Türkiye'deki faşist diktatörlüğe karşı verilmekte olan mücadelede güçleri birleştirmek için." denilerek TSİP'in üç farklı platformdaki birlik meselelerinden en geniş toplumsal kapsama sahip antifaşist birliğin gerekleri dile getirildikten sonra "İkinci Cevap"ta aynen şöyle deniyordu:

"Türkiye'de tarihsel olarak ömrünü tamamlamış, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalist sosyoekonomik düzene devrimle son verip, proletaryanın hegamonyasında emekçi halk iktidarını kurmak için. Bu kapsam içinde yapılması gerekenler şunlar olmalıdır. Türkiye'deki tüm devrimci güçleri ve çıkarı emekçi halk iktidarından, giderek sosyalizmden yana olan toplum kesimlerini kapsayacak bir programın hazırlanması. Bu programın hazırlanabilmesi için ilk gereken, böylesi bir programa esas olacak temel problematik konularda anlaşılmasıdır. Platformda yer alan partilerin, gerek kendi programları, gerekse ideolojik-politik davranışları, devrimci mücadelenin ve devrimin temel meselelerinde ortak belirlemelerin mümkün olabileceğini göstermektedir. Şu halde devrimci bir cephenin oluşturulmasına katkıda bulunacak bir halk demokratik devrimi programının hazırlanması çalışmalarına bugünden başlamak mümkündür. Mümkünden de öteye böylesi bir görev kendini dayatmaktadır."

Demek ki TKSP, "TSİP'in birlik sorununa .... salt antifaşist mücadele açısından yaklaştığı" nı ileri sürerken, 6'lı platform çalışmalarında ele alınan belgelere itibar etmemektedir. Böylece sözkonusu beyanı, gerçek tarafından bir kere daha tekzip ediliyor.

Aynı belgede, "Üçüncü Cevap" olarak "proletaryanın birliği" meselesi kısaca açılmakta ve bu konuda platformda yapılabilecekler önerildikten sonra "Sonuç" olarak şöyle denmektedir:

"6'lı platformda yer alan örgütler bilindiği gibi ilk başta geçici bir hedefle biraraya gelmişlerdir. Ne ki, örgütlerin tamamı ilk baştan bu beraberliği daha uzun vadeli düşünmekten yana olduklarını vurgulamışlardır.Bize göre bu beraberliği 'daha uzun vadeli' kılmanın yolu, yukarıda beraberliğin nedenlerine getirmeye çalıştığımız cevaplarda sıraladığımız meseleleri ele almaktan geçer. Yine bize göre böylesi çalışmaları verimli kılmak ise, planlı, programlı, disiplinli bir yaklaşımla mümkündür.

Bilindiği gibi burada sözü edilen "geçici hedef" çok sayıda siyasetin katıldığı daha önceki geniş toplantılarda bu 6 örgütün birlikte davranması olgusudur. Bu toplantılar tavsadıktan sonra 6 partinin kalıcı bir işbirliğine yönelmelerini istemek ve bu uğurda çaba göstermek tarafların tümünün doğal eğilimi olmuştur. Ve TSİP de daha ilk toplantıdan başlamak üzere 6 partinin beraberliğini, yukarıdaki alıntıdaki deyişle "daha uzun vadeli" kılmak için üzerine düşeni yerine getirmiş, bu amaçla daha ilk toplantıya üç farklı platformdaki birlik meselesini ele alan yukardaki belgeyi sunmuştur. Yine TKSP temsilcisi de daha sonraki bir toplantıya kendi partisinin "antiemperyalist, demokratik cephe program taslağı"nı ve "Faşizme karşı halk cephesi için program taslağı"nı getirmiştir.

TKSP raporunda yer alan ve gördüğümüz gibi gerçekte olup bitenlere ters düşen beyanı yanısıra,

"Sonuçta, diğer örgütler bizim önerdiğimiz, solun kendi arasındaki birliğe ve devrimci dönüşümlere ilişkin kısmın ortak deklarasyona bir bölüm halinde konmasını benimsediler."

"Bizim önerimizdeki, demokratik halk iktidarı hedefini koyan ve devrimci dönüşümleri içeren bölüm, deklarasyonda 'Türkiye'nin toplumsal Kurtuluş Yolu' başlığı altında korundu." (s. 83)

şeklinde ibareler, SOL BİRLİK belgelerinde yer alan "devrimci" bölümlerin TKSP sayesinde ve onun gayretleriyle belgelere girdiği izlenimini veren bir üslupla kaleme alınmışlar. Gerçeğin böyle olmadığını tarafların bilmesi bir yana, böyle bile olsa bu tür bir üslup kullanmak, ne birlikçi tutum açısından yakışık alır ne de söyleyene yarar sağlar.

Son olarak TKSP raporunun TSİP'in birlik konusundaki tutumuna "sağ eğilim" demesine gelince, biz pekçoklarının TSİP'i kendilerine göre sağda görmelerine alışığız. Gocunmuyoruz da. Çünkü TSİP Marksist-Leninist ideolojiyi özümlemiş bir parti. Sağımızda pekçok siyaset bulunduğu gibi, kendini bizden solda kabul edenler de var.

Bu kısa açıklamayı kaleme almaktaki amacımız TSİP'in

"devrimci ittifaklar", "halk cephesi" vb. konulardaki görüşlerini ve faaliyetlerini savunmak, bunları bir kere daha hatırlatmak değil. Farklı birlik platformları, bunların nitelikleri, aralarındaki ayrımlar ve ilişkileri konusunda o kadar çok yazdık ki, –somut girişimlerdeki tartışmaları ve açıklamalarımızı da buna ilave edersek– sanırız artık okuyucu gına getirdi. Kaldı ki, Program'ında demokratik halk iktidarını stratejik hedef olarak belirleyen, bu hedefe varmak için "halk cephesi"ni öngören, kısacası asgari programı halk demokratik devrimi olan bir partiyi, devrimci nitelikli işbirliklerine yanaşmamakla itham etmek "biraz" haksızlık olur.

Bu açıklamadan kastımız polemik yapmak hiç değil. Zaten yazılanlar da polemik değil. Çünkü her hangi bir meseleyi tartışmıyoruz. Amacımız, farkında olmadan yapıldığını sandığımız bir yanlışlığı düzeltmek. Ve bunu yaparken de eleştirinin *NASIL YAPILMAMASI* konusuna dikkati çekmek, bir daha benzeri hatalara düşülmemesi için uyarıda bulunmak. İnanıyoruz ki TKSP'li arkadaşlar, TSİP'in konuya değgin *YAZILI* belgelerine biraz dikkat gösterselerdi bu yanlışlığa düşmeyeceklerdi.

"Aynı ittifak içinde yer alan örgütlerin birbirlerini eleştirmeleri doğru olur mu?" denecek ise, bizce elbette doğrudur. Üstelik doğru olmaktan da öteye böylesi daha iyidir, daha yararlıdır. İttifak *FARKLILARIN* beraberliğidir. İttifakı oluşturan asgari müşterek uğruna tarafların kendi özgül kimliklerini feda etmeleri istenemez ve beklenmemelidir. Aksine partilerin çeşitli konulardaki özgül görüşlerinin tartışılması, mücadelenin ve hedeflerin daha doğru belirlenmesine imkân sağlar.

Bu tür tartışmalar –ve bu açıklamamızdaki gibi dostça uyarılar– aynı birliktelik içinde zıtlaşmalar olduğu anlamına asla alınmamalıdır. Çünkü böylelerinin yapıcı ve olumlu bir işlevi vardır. Bu gibi eleştiriler ve tartışmalarda itina edilmesi gereken, beraberliğin bütününü zedeleyici, onun topyekün çalışmalarına halel getirici üsluplardan, davranışlardan ve bilhassa zıtlaşmalardan uzak durmak olmalıdır. ■

CUNTACILIĞIN İFLASI

(11. sayfadan devam)

bir cuntacılığın boyvermesi mümkün de değildir. Ne var ki, işçi sınıfının misyonunu yeterince kavrayamamış, emekçi yığınların doğrudan ve aktif mücadelesi olmaksızın, değil radikal değişimlerin, siyasi demokrasiye ilişkin hedeflerin kazanılmasının dahi olanaksız olduğunu kabullenmemiş ve Kemalizmin, katıksız bir gerici burjuva ideolojisi olarak her defasında, ondan farklı sonuçlar bekleyenler için bir "bumerang" olduğunu –ve hep olacağını– bilincine çıkarmamış bir aydın eğilimi varoldukça, cuntacılık ideolojik planda yaşamaya devam edecek, her zaman belli bir aydın kesimini emekçi sınıf hareketlerinin dışında ve uzağında tutmayı başaracaktır.

Şimdi anılarını okuduğumuz, vaktibirliğinde "halkı sömürüden kurtarmak" aşkıyla yola koyulduklarını ve aşklarının halen sürmekte olduğunu, kendi açıklamalarından öğrendiğimiz, pek azı hatasını görüp samimi biçimde itiraf edebilen, ama çoğu hiçbir fikir evrimi geçirmeyen, hatta bazıları 12 Eylül faşizmiyle bile kolayca bütünleşebilmiş o eski cuntacılar arasında ancak birkaçı, o da belki, bir vakitler adına hareket ettiklerini söyledikleri "devrimci sınıflar" önünde ve bundan sonrası için ilerici, demokrat veya isterlerse devrimci olduklarını kanıtlayabilirler ve ancak geçmiş günahlarından ellerini yıkamaları bundan sonra mümkün olabilir. ■

SOSYAL DEMOKRASİ

(7. sayfadan devam)

yeti' ile 'yönetimi' (ya da egemenlik) arasındaki bağın sanılandan zayıf olduğu, 'mülkiyetle' 'yönetimin' *birbirinden ayrılabildiği* öne sürülmektedir."

"... sosyal demokrasi, mülkiyet ile yönetme arasındaki bütünlüğü en azından 'gevşetmeyi' amaçlamış, bunun 'gevşetilebilir' bir bütünlük olduğunu öngörmüştür. Mülkiyetin sahibi olmayan işçiler ve sendiların, mülkiyetin sahibine ait bir işletmede yönetime katılmaları, işletmenin yönlenmesinde etkin olmaları, sosyal demokrat partilerce mümkün görülmüş ve önerilmiştir. Aynı şekilde üretim araçlarının büyük çoğunluğuyla özel sermayeye ait bulunduğu bir ekonomik yapıda, bu partiler, ekonomiyi işçi hareketinin yarar ve öncelikleri doğrultusunda yönetebilecekleri iddiasını (siyasal iktidarda olmaları koşuluyla) taşımışlardır." (Sosyal Demokrasi Nedir Ne Değildir, s. 126-128)

"Sosyalleşme kavramının çevresinde sosyal demokrat partilerin yaşadığı bu değişim sonucunda 'mülkiyet' ile 'yönetme' olguları büyük ölçüde birbirinden ayrılmıştır. ... Gerçekten, sınıfsal iktidarın değişimi için üretim araçlarının el değiştirmesi gerekli değil ise, o zaman, mülkiyet konusu, bir ekonomi tekniği düzeyine indirilmiş olmaktadır: İktidara gelen sosyal demokrasi, egemenlik araçlarının çoğuna, –kredi, para politikaları, yatırım kararları, paylaşım modelleri – zaten sahiptir." (agk, s. 172-173)

Açıkça görülüyor, İ.Cem iki farklı olguyu sermaye sahiplerinin kendi işyerlerini fiilen "yönetmeleri" ile, sermaye sahibi sınıfın toplumu "yönetmesi"ni birbirine karıştırıyor, bu iki farklı olguyu tek ve aynı bir olguymuş gibi ele alıyor.

(Devam edecek)

DUYURU

Programımızda bulunmayan bir kısım yazıların bu sayımızda yer alması nedeniyle, "Kitleler Henüz Politikanın Dışındadırlar" başlıklı yazının 2. bölümü gelecek sayımızda yayınlanacaktır.

ZİRVE İLE BAŞLAYAN

(Baştarafı 16. sayfada)

seferleri yeniden başlatılacak.

● İki ülke arasındaki ticaret hacmi daha genişletilecek.

Zirve ile başlayan "yeni dönem"in "daha iyi ilişkiler"i kısaca bunlar.

Şimdi bu somut olgulara bakarak yukarıdaki sorumuzun cevabını arayabiliriz.

● "Yeni" sayılabilecek bir dönemin başlamasına yol açan en önemli faktörlerden birincisi, SSCB'nin, ABD'nin saldırgan politikası karşısında, bir yandan devamlı müzakerelerden yana, barışçı bir politika izlerken, öte yandan da Washington'un –kurusıkı tehditlerine papuç bırakmaması ve nükleer dengenin kendi aleyhine değiştirilmesine izin vermemesi oldu. ABD, silahlanmayı ne kadar tırmandırırsa tırmandırsın, Sovyetler Birliği'ni tehdit ederek geri adım attıramayacağını görmeye başladı.

● Washington'un silahlanmaya hız veren politikasına Moskova, devamlı olarak silahlanma yarışını durduracak ve giderek azaltıp, nükleer silahları topyekün yeryüzünden kaldıracak somut öneriler getirdi. Bu öneriler dünya halklarının sempatisini ve desteğini kazandı. Hatta ABD' nin en yakın müttefikleri dahi bu tür somut teklifler karşısında kayıtsız kalamazdılar. Bütün bunlar ABD'yi, soğuk savaş politikasında ısrarlı olma noktasında zor durumda bıraktı.

● Kapitalist ülkelerin ağırlıklı bölümü gerginliğin süreklilik kazanmasının kendilerine bir yarar getirmediğini, böylesi bir politikayla sosyalizmin gelişmesinin önlenemeyeceğini pratikte gördüler.

SSCB ile ABD arasında son Zirve vesilesiyle başlayan diyalog ve daha iyi ilişkiler dönemi ne kadar sürecek, kalıcı olacak mı ve en önemlisi dünya barışı açısından neler getirecek?

Ne olacağını zaman gösterecek. ABD, şu veya bu şartların dayatmasıyla Sovyetler'e karşı yakın geçmişteki saldırgan tutumunu, en azından üslubunu terketmek zorunda kalmıştır. Hiç değilse bir süre için SSCB ile ilişkilerde yapıcı görünmek, en azından hır çıkartanın, mızıkçılık yapanın kendisi olmadığı zehabını verecek bir tutum izlemek zorundadır. Bu kadarı dahi önceki gerginliğe kıyasla olumlu sayılabilecek bir gelişmedir. Zaten "barışçı yanyana varolmak" politikasının demek istediği de, emperyalizmin ehlileşip, barışçı olması değil, barış altında yaşamaya *RAZI* edilmesi demek değil midir? ■

TSİP'in Ekim Devrimi Mesajı

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 68. yıldönümü dolayısıyla Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne bir mesaj gönderdi. TSİP'in mesajı şöyledir:

Değerli Yoldaşlar,

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 68. yıldönümünü Türkiye Sosyalist İşçi Partisi adına selamlıyoruz.

İnsanlık tarihinin en önemli dönüm noktası olan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi kapitalizmden sosyalizme geçişin yolunu açtı; emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş hareketlerine esin kaynağı oldu ve dünyada adil ve kalıcı bir barışa yönelen süreci başlattı.

İlk ve muzaffer proleter devriminden bu yana 68 yıl geçti ve dünya bu sürede büyük ölçüde değişti. Uluslararası proletarya, tüm dünya halkları ve dünyanın barıştan yana bütün güçleri Sovyetler Birliği'ne, Sovyet halkına ve onun öncüsü SBKP'ne, Yüce Lenin'in Partisi'ne çok şey borçludur.

Bu yıl dünya halkları ve tüm barışsever güçler faşizme karşı, herşeyden önce Sovyet halkının inanılmaz çabaları ve olağanüstü fedakârlığı ile kazanılan Büyük Zaferin 40. yıldönümünü coşkuyla kutladılar.

Bugün Sovyetler Birliği dünya sosyalizminin en güçlü mevzii olduğu gibi, aynı zamanda dünya barışının en sağlam kalesidir. Bunun içindir ki, ABD'nin en gerici çevrelerinin başını çektiği emperyalizm, sürekli olarak Sovyetler Birliği'ne saldırmaktadır. Bunun içindir ki, tüm barış düşmanı girişimlere nefret kusan antisovyetizm ve antikomünizm kampanyaları eşlik etmektedir. Bunun içindir ki, Ronald Reagan ve Pentagon çabalarını uzayın militarizasyonu üzerinde yoğunlaştırarak, Sovyetler Birliği'ni ve tüm dünyayı tehdit etmektedir.

Değerli Yoldaşlar,

Türkiye'nin ilerici ve barıştan yana güçlerinin ABD emperyalizmini ve onun SDI projesini mahkum ederken, Sovyetler Birliği'nin barış ve güvenlik için samimi çabalarını desteklediğini belirtmek isteriz. Cenevre Zirvesi toplantısı öncesinde, Türkiye barış güçleri, Sovyetler Birliği'nin, yoldaş Mikhail Gorbaçov tarafından açıklanan somut ve yapıcı girişim ve önerilerini vargüçleriyle desteklemektedir.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 68. yıldönümünü bir kez daha kutlarken, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin ve tüm yoldaşlarımızın militan selamlarını ve kardeşlik duygularını iletiriz.

Yaşasın Büyük Ekim Sosyalist Devrimi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi!

Yaşasın Barış!

Zirve İle Başlayan "Yeni Dönem"

MİKHAİL Gorbaçov ile Ronald Reagan arasındaki Cenevre Zirve Toplantısı tüm dünyada büyük bir ilgiyle izlendi, hatta biraz da umutlu bir izlenim bıraktı.

Günümüzde insanlığın en hayati sorunu, dünyanın sonu demek olan nükleer savaş tehlikesinin önlenmesi. Dünyanın dört bir köşesinde –sokaktaki ABD vatandaşı dahil– kime sorulursa sorulsun bir atom savaşına şiddctle karşı çıkıyor. Gerçekten aklı başında kimse, yer yuvarlağını defalarca tahrip edecek güçte bir nükleer silah deposu üzerinde ömür tüketmeyi istemiyor. İnsanlığın ezici çoğunluğu atom silahlarından arındırılmış bir dünyadan yana.

Zirve'de silahlanma konusuna değgin somut bir sonuca, bir karara varılamadı. Bilindiği gibi, silahlanmanın tırmandırılmasını önlemek amacıyla Sovyetler Birliği, Zirve öncesinde başlıca iki somut öneri getirdi. Bunların ilki, uzayın silahlandırılmasının önlenmesi, somut ifade edildiğinde Reagan tarafından uygulamaya konulan Stratejik Savunma Girişimi (SDI) –ya da popüler ismiyle "Yıldız Savaşları"– programının uygulanmasına son verilmesi, ikincisi ise uzun menzilli füzelerin sayısının karşılıklı olarak yarı yarıya indirilmesi idi. Bu iki konu da Zirve'de ele alındı, taraflar tutumlarını bir kere daha belirlediler. ABD her iki konuda da Sovyetler'in önerilerine karşı olan tutumunu korudu. Kısacası silahlanma konusunda Zirve'de somut bir anlaşma çıkmadı. Zaten böylesi de –SSCB'nin olanca yapıcı ve sonuç alıcı eğilimine rağmen– pek beklenmiyordu. Bu bakımdan denebilir ki, dünya halkları için birincil öneme sahip nükleer silahlanma tırmanışının durdurulması konusunda Zirve yeni birşey getirmedi.

Buna mukabil Zirve'de, hiç de küçümsenmeyecek, olumlu bir gelişme elde edildi. Sovyetler Birliği ile ABD arasında uzunca bir süredir kesintiye uğramış olan diyalog yeniden kuruldu ve daha da önemlisi SBKP MK Politbürosunun da ifade ettiği gibi her iki ülke arasında daha iyi ilişkilerin yeniden oluşturulması için elverişli bir dönem başladı.

Beyaz Saray'ın, Afganistan meselesini bahane ederek başını çektiği soğuk savaşın yeniden gündeme getirilmesi ve uluslararası gerginliğin tırmındırılması süreci, 1985 Cenevre Zirvesi ile sona mı erdi? Böylece yeni bir yumuşama dönemi mi başlamış oldu?

Bu konuda söz söylemek için vakit henüz erken. Üstelik ABD'nin saldırgan politikasından tornistan etmesine yol açacak önemli bir değişiklik olmadı. Bu politikanın mimarı ve ısrarlı takipçisi Reagan'ın birdenbire hidayete ermesi için hiç bir sebep yok. Reagan'ı Beyaz Saray'a taşıyan güçler dengesinde, özellikle Pentagon'la içiçe olan silah tröstlerinin etkin rolünde bir değişiklik yok. ABD halkı Washington'dan kaynaklanan soğuk savaş hummasına karşı ayağa kalkmış değil, çünkü ezici çoğunluk böyle bir politika olduğunun farkında değil. Son olarak ABD'nin kapitalist kamp içindeki müttefiklerinin –tehlikeli tırmanışın varacağı yeri, yani kabağın önce kendi başlarına patlayacağını bildikleri halde– Reagan'a sağladıkları destekte bir azalma yok. O halde nasıl oldu da iki karşıt kamp arasındaki ilişkilerde Zirve ile "yeni bir dönem" başladı?

Herşeyden önce "yeni bir dönem"in başladığını müjdeleyen somut göstergeler neler, kısaca bunlara gözatalım.

- Sovyetler Birliği'ne karşı en acımasız üslup kullanmayı adet haline getirmiş olan Reagan Zirve'yi "Cenevre" ye, ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerde yeni bir başlangıç imkânı bulmak amacıyla geldim ve biz bunu başardık" şeklinde değerlendirdi.
- Ortak açıklamada taraflar "nükleer bir savaşın galibi olmayacağı ve asla başlatılmaması konusunda anlaşmaya varıldığı"nı belirlediler.
- 16 Ocak 1986'da Cenevre'de yeniden başlayacak olan görüşmelerde "silahların kontrolü" konusundaki müzakereleri hızlandırma kararı alındı.
- Önümüzdeki iki yıl içinde Gorbaçov ve Reagan'ın karşılıklı olarak yekdiğerlerini ziyaret etmeleri öngörüldü.
- SSCB ve ABD arasındaki kültürel ilişkilerin geliştirilmesi konusunda bir anlaşma imzalandı.
- Her iki ülke Kiev'de ve New York'da karşılıklı olarak konsolosluk açacak.
- Güneş enerjisinden yararlanmak konusunda ortak araştırma yapılması kararlaştırıldı.
- Her iki ülke arasında uçak

(Devamı 15. sayfada)